

Hyvinvointikertomus 2023

Hyvinvointi- ja osallisuusjaosto 25.1.2024
Kunnanhallitus 12.2.2024
Kunnanvaltuusto 19.2.2024

Hyvinvointikertomus 2023
kuvaava hyvinvointisuunnitelma 2022-2025
asettamien indikaattoreiden ja tavoitteiden pohjalta
Vesilahden kunnan hyvinvoinnin tilaa.

Hyvinvointikertomuksessa tarkistetaan ajantasaisen
tilannekuvan perusteella
hyvinvointisuunnitelman toimenpiteitä.

Hyvinvointikertomuksen sisältö:

<i>Hyvinvointikertomus 2023</i>	4
Mitä on kunnan hyvinvointityö?	6
Valtion rahoitus hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen	7
Hyvinvointijohtaminen Vesilahden kunnassa	9
Ehkäisevä päihdetyö Vesilahdessa	13
Viitekehyksenä Stiglitzin komitean hyvinvointimalli	14
Hyvinvointi-indikaattoreiden rajoitukset	15
Hyvinvoinnin rakenteelliset edellytykset – elintaso, koulutus, osallisuus ja hallinnointi	17
Terveys, elintavat ja harrastaminen	26
Turvallinen ympäristö - sosiaaliset suhteet, viihtyisyys ja turvallisuus	41

Hyvinvointisuunnitelma ohjaa terveyden ja hyvinvoinnin edistämistä kunnassa

- Kunnalla on lakisääteinen velvollisuus edistää kuntalaisten hyvinvointia ja terveyttä sekä seurata ja raportoida toimenpiteiden toteutumisesta ja tuloksista (Kuntalaki 1 § ja 37 §, Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaki 6 § 1.1.2023 alkaen)
- Valtuustokausittain tehtävässä hyvinvointisuunnitelmassa määritetään strategian kaltaisesti kunnan hyvinvointityön tarpeet, tavoitteet ja mittarit toteumalle
- Hyvinvointikertomus raportoi tehdyt toimenpiteet ja niiden tulokset
 - Raportointi tapahtuu vuosiraporteilla sekä valtuustokausittaisella laajalla hyvinvointikertomuksella

- Vesilahden kunnan hyvinvointisuunnitelma kytkeytyy kuntastrategiaan sekä seudulliseen hyvinvointisuunnitelmaan
 - Vuodesta 2023 alkaen Pirkanmaan hyvinvointialue on merkittävä hyvinvointisuunnitelman toteuttaja. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 7 §:ssä kuvataan hyvinvointikertomukseen ja -suunnitelmaan liittyvät velvollisuudet osana hyvinvointialueen tehtäviä.
- Vesilahden hyvinvointisuunnitelma on samalla myös
 - lastensuojelulain 12 §:n edellyttämä lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma, jonka avulla ohjataan, johdetaan ja kehitetään lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointia.
 - lain ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista 5 § (28.10.2022/876) edellyttämä suunnitelma hyvinvoinnin, terveyden, toimintakyvyn ja itsenäisen suoriutumisen tukemiseksi.
- Vesilahden kunnan hyvinvointisuunnitelma toimii myös ehkäisevän päihdetyön suunnitelmana (Laki ehkäisevän päihdetyön järjestämisestä 5 ja 6 §)
- Hyvinvointisuunnitelma liittyy tiivistä myös koulutuksen järjestäjän opiskeluhuoltosuunnitelmaan (OphL 13 §) ja valmisteilla olevaan alueelliseen opiskeluhuoltosuunnitelmaan (OphL 13 a §) sekä Unicefin Lapsiystävällinen kunta –toimintamalliin, jota Vesilahden kunta on toteuttamassa.

Mitä on kunnan hyvinvointityö?

- Kunnan tehtävänä on tukea terveellisten valintojen mahdollisuuksia ja vahvistaa hyvinvoinnin taustatekijöitä, kuten koulutusmahdollisuuksia, elinoloja, työoloja ja palveluiden toimivuutta.
- Kunta voi lisätä yksilön ja yhteisöjen mahdollisuuksia edistää omaa ja lähiympäristönsä terveyttä - hyvinvointi on siten yksilökokemuksen lisäksi yhteisötason asia.
- Terveyden ja hyvinvoinnin edistämistä toteutetaan yhteistyössä
 - kunnan eri toimialojen kesken (esim. koulunuorisotyö)
 - kunnassa toimivien muiden julkisten, yksityisten ja kolmannen sektorin toimijoiden kanssa (esim. harrasteryhmät, perhekahvila)
 - kuntien välisenä toimintana (esim. Kulttuurihyvinvointi -hanke)
 - alueellisesti muiden terveyttä ja hyvinvointia edistävien organisaatioiden kanssa (esim. Unicefin lapsiystävällinen kunta, UKK-instituutin Kunnan kartta mittaukset)
 - muiden viranomaisorganisaatioiden, kuten poliisin, ELY –keskuksen, Liikenneturvan ja puolustusvoimien kanssa (esim. kunnan liikenneturvallisuuustyöryhmä, etsivä nuorisotyö mukana kutsunnoissa)

Valtion rahoitus hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen

- Hyte-kerroin on kannustin, joka tarkoittaa, että kuntien rahoituksen valtionosuuden suuruus määräytyy osaksi niiden tekemän hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön mukaan.
- Valtionosuuden lisäosan suuruus määritetään prosessi-indikaattoreista (14kpl) ja tulosindikaattoreista (6kpl) muodostuvan hyte-kertoimen avulla
 - Indikaattorien valinnassa on pyritty monipuolisuuteen (hyvinvoinnin osa-alueet sekä ikäryhmät)

- Vesilahden hyte-kerroin on vuonna 2023 79/100 (2022 67), joka on 22,6€ (2022 19€) asukasta kohti vuodessa
- Hyte-kerrointa seurataan myös Vesilahden kunnan talousarviossa strategiamittarina
- Hyte –kertoimen indikaattoritietoja voi tarkastella avoimen Sotkanet-palvelun kautta

[Tulostaulukko - Sotkanet.fi, Tilasto- ja indikaattoripankki](#)

Hyvinvointijohtaminen Vesilahden kunnassa

- Kunnanvaltuusto hyväksyy hyvinvointisuunnitelman ja – kertomuksen sekä päättää talousarviossa hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen käytettävistä resursseista.
- Kunnanhallitus seuraa toiminnallisesti ja taloudellisesti talousarvion strategiamittareissa sekä toiminnallisissa tavoitteissa olevia hyvinvoinnin indikaattoreita.
- Vesilahden kunnan hyvinvointi- ja osallisuusjaosto ohjaa ja seuraa hyvinvointisuunnitelman toteutumista ja raportoi valtuustolle hyvinvointikertomuksella toiminnasta ja sen tuloksista.
- Hyvinvointisuunnittelija vastaa kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä kaikilla kunnan palvelualueilla sekä yhdyspintatyöstä hyvinvointialueen kanssa, kuntien kesken, Vesilahden yhteisöjen, järjestöjen ja seurojen kanssa sekä nuorisovaltuuston, vanhus- ja vammaisneuvoston kanssa.

Kunnanvaltuusto

Kunnanhallitus

Hyvinvointi- ja osallisuusjaosto

Kunnan kaikki toimialat ja toimeilimet (ml. Vanhus- ja vammaisneuvosto sekä nuorisovaltuusto)

Hyvinvointialue

Seurat, järjestöt ja yhteisöt

Lasten ja nuorten hyvinvointia edistävät sekä ongelmia ehkäisevät toimet ja palvelut 2023

Vesilahden kunnan keskeiset palvelut	Kohderyhmä
Avoin varhaiskasvatus	Lapsiperheet (varhaiskasvatusikäiset)
Elintapaneuvonta	Koko perhe
Etsivä harrastustoiminta	Perusopetusikäiset
Etsivä nuorisotyö	Alle 29-vuotiaat
Hyvinvointia elintavoilla -sivusto	Perheen aikuiset
Iltapäivätoiminta	Esi- ja perusopetusikäiset
Kehityksen ja oppimisen tuki	Varhaiskasvatusikäiset lapset
Nuorisotila Nurkka	3.-6. luokkalaiset ja 7.-9. luokkalaiset
Nuorisovaltuusto	13-18 -vuotiaat
Perheliikuntaillat	Lapsiperheet (varhaiskasvatusikäiset)
Perheohjaus	Lapsiperheet (varhaiskasvatusikäiset)
Poukama –materiaalilainaamo	Tukea tarvitsevat perheet
Varhaiskasvatuksen erityisopetus	Varhaiskasvatusikäiset lapset
Varhaiskasvatus	Varhaiskasvatusikäiset lapset

Lasten ja nuorten hyvinvointia edistävät sekä ongelmia ehkäisevät toimet ja palvelut 2023

Pirkanmaan hyvinvointialueen keskeiset palvelut	Kohderyhmä
Aikuissosiaalityö	Perheen aikuiset
Ehkäisyneuvonta	Yli 13-vuotiaat ja aikuiset
Erikoissairaanhoito	Koko perhe
Fysioterapia	Koko perhe
Koulu- ja opiskeluterveydenhuolto	Kouluikäiset lapset ja nuoret
Koulupsykologi	Kouluikäiset lapset ja nuoret
Kuraattoritoiminta	Kouluikäiset lapset ja nuoret
Lapsiperheiden kotipalvelu	Lapsiperheet
Lastenneuvola	Lapsiperheet (alle kouluikäiset)
Lastensykiaatria	Alle 13-vuotiaat
Lastensuojelu	Lapset, nuoret ja perheet
Lastenvalvojan palvelut	Koko perhe
Lääkäripalvelut	Koko perhe
Nuorisopsykiatria	13-17 -vuotiaat
Nuorten mielenterveys- ja päihdepalvelut	Yli 13-vuotiaat
Omaolon hyvinvointivalmennukset	Perheen aikuiset
Perheasioiden sovittelu	Koko perhe
Perhetukikeskus Päiväperho (päätteet ja riippuvuudet)	Lapsiperheet ja odottavat perheet
Perhetyö	Koko perhe
Pirkanmaan hyvinvointia elintavoilla -sivusto	Perheen aikuiset
Psykiatrinen sairaanhoitaja	Koko perhe
Puheterapeutti	Koko perhe
Pyydä apua -lomake	Koko perhe
Päihdetyö	Koko perhe
Ravitsemusterapeutti	Koko perhe
Sosiaalinen kuntoutus	Perheen aikuiset
Sosiaaliohjaus	Koko perhe
Sosiaalityö	Koko perhe
Suun terveydenhuolto	Koko perhe
Vammaispalvelut	Koko perhe
Äitiysneuvola	Odottavat perheet

Lasten ja nuorten hyvinvointia edistävät sekä ongelmia ehkäisevät toimet ja palvelut 2023

Muiden järjestäjien palvelut	Järjestäjä	Kohderyhmä
Kelan palvelut	Kansaneläkelaitos	Koko perhe
Perhekahvila	MLL	Lapsiperheet
Perhekerho, perhemuskari ja diakoniaruokailu	Vesilahden seurakunta	Lapsiperheet ja aikuiset
Perhesähly ja yleisurheilukoulu	Vesilahden Visa	Lapsiperheet (yli 6-vuotiaat)
Perhetempulla	MLL	Lapsiperheet
Työllisyyspalvelut (työllisyyden kuntakokeilun asiakkaat)	Lempäälän kunta	Perheen aikuiset
Vaavinkaiset	MLL	Vauvaperheet
Ennaltaehkäisevää harrastustoimintaa	Partio, 4H-yhdistys, kyläyhdistykset, nuorisoseurat, LVU ja muut paikalliset järjestöt ja seurat	Lapset, Nuoret ja lapsiperheet

Ehkäisevä päihdetyö Vesilahdessa

- Kunnan tehtävänä on huolehtia ehkäisevän päihdetyön tarpeen mukaisesta organisoinnista alueellaan ja nimeää ehkäisevän päihdetyön tehtävistä vastaavan toimielimen.
 - Vesilahdessa ehkäisevästä päihdetyöstä vastaavana toimielimenä toimii hyvinvointi- ja osallisuusjaosto.
- Ehkäisevän päihdetyön vastuu- ja yhdyshenkilönä toimii hyvinvointisuunnittelija.
- Vuoden 2023 aikana on perustettu ehkäisevän päihdetyön ja mielenterveystyön monialainen työryhmä, johon kuuluu hyvinvointisuunnittelijan lisäksi perusopetuksen ja nuorisotoimen sekä hyvinvointialueen sosiaali- ja terveyspalveluiden edustusta.
- Ehkäisevää päihdetyötä sekä mielenterveyden edistämistyötä tehdään tiiviissä alueellisessa yhteistyössä. Pirkanmaan hyvinvointialue koordinoi alueellista työtä.

Viitekehystenä Stiglitzin komitean hyvinvointimalli

- Hyvinvointisuunnitelman ja -kertomuksen viitekehystenä on Stiglitzin komitean hyvinvointimalli, jota hyödyntää mm. Tilastokeskus ja joka pyrkii tarkastelemaan ihmisen hyvinvointia kokonaisvaltaisesti.
- Mallin mukaan hyvinvointi on moniulotteinen käsite, jonka kaikkia ulottuvuuksia, eli terveyttä, koulutusta, henkilökohtaista toimintaa ja työtä, äänen kuuluville saamista yhteiskunnassa, sosiaalisia yhteyksiä ja suhteita, aineellista elintaso, ympäristöä sekä turvallisuudentunnetta, tulee tarkastella samanaikaisesti.
- Vesilahden kunnan hyvinvointisuunnitelmassa ja -kertomuksessa hyvinvoinnin ulottuvuudet on jäsennetty kolmeen osa-alueeseen
 - Hyvinvoinnin rakenteelliset edellytykset – elintaso, koulutus, osallisuus ja hallinnointi
 - Terveys, elintavat ja harrastaminen
 - Turvallinen ympäristö - sosiaaliset suhteet, viihtyisyys ja turvallisuus
- Lisätietoa viitekehyksestä esim. Simpura, J. 2009. Stiglitzin komissio paaluttaa yhteiskuntien edistyksen ja hyvinvoinnin mittaamisen tämän päivän maailmaan. <https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/101646/simpura.pdf>

Hyvinvointi-indikaattoreiden rajoitukset

- Julkisista tietokannoista löytyy satoja hyvinvointia kuvaavia indikaattoreita, mutta niiden käyttöä rajoittaa
 - Tiedonkeruun frekvenssi ja tietojen hidas päivittyminen
 - Monet indikaattoritiedoista eivät ole käytettävissä asukasluvultaan vähäisten kuntien osalta
 - Hyvinvointitietoa senioriväestöstä ja erityisesti työikäisistä on hyvin vähän saatavilla
 - Otoskoon pienuudesta johtuen joissain indikaattoreissa (esim. MOVE –mittaukset) vuosittainen vaihtelu voi olla todella suurta

- Omaa tiedonkeruuta hyvinvoinnista kehitetään osana laadunhallinnan kokonaisuutta, jotta syntyisi pitkiä jatkumoa ja vertailtavuutta
- Hyvinvointialueuudistus tuottaa tarpeita yhdenmukaistaa hyvinvointialueen kuntien hyvinvointisuunnitelmien rakenteita ja indikaattoreita
- Muutokset hyvinvoinnissa tapahtuvat hitaasti

Hyvinvoinnin rakenteelliset edellytykset – elintaso, koulutus, osallisuus ja hallinnointi

Hyvinvoinnin rakenteelliset edellytykset – elintaso, koulutus, osallisuus ja hallinnointi

- Mitä tarkoittaa?
 - Hyvinvoinnin rakenteellisilla edellytyksillä tarkoitetaan kuntalaisten elin- ja koulutustasoa sekä kunnallishallinnon hyvinvointia mahdollistavia rakenteita, kuten mahdollisuuksia osallisuuteen.
- Mistä koostuu?
 - Elintaso (tulot, varallisuus jne.), koulutus, mahdollisuudet osallisuuteen, kunnan hyvinvointia tukevat toimintatavat ja rakenteet (hallinnointi)
 - Hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi pyritään ennaltaehkäisemään syrjäytymistä ja polarisaatiota kuntalaisten ja kunnan eri osien välillä.
- Mitkä asiat vaikuttavat?
 - Korkeasti koulutetut voivat keskimääräisesti paremmin ja ovat taloudellisesti paremmassa asemassa sekä ovat kiinnostuneempia huolehtimaan omasta ja läheistensä hyvinvoinnista (ennaltaehkäisevät toimet)
 - Pahoinvointi ja terveyshaasteet yleisempää alhaisemmissa tulo- ja varallisuusluokissa sekä heikkotuloisemmillä asuinalueilla
 - Luomalla mahdollisuuksia osallisuuteen ja vaikuttamiseen voidaan edistää hyvinvointia
 - Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen rakenteilla ja resurssoinnilla voidaan vaikuttaa kuntalaisten hyvinvointiin.

KOULUTUSTASO-INDEKSI

Vesilahdessa perusasteen jälkeistä korkeinta tutkintoa suoritettiin keskimäärin 4,2 vuotta eli koulutustasoindeksi oli 421 vuonna 2022. Vesilahden indeksi oli vahvempi kuin samankokoisten kuntien keskimääräinen indeksi.

VESILAHDEN KOULUTUSTASOINDEKSI oli Tampereen kaupunkiseudun indeksiä hieman heikompi, mutta koko maan indeksiä vahvempi vuonna 2022.

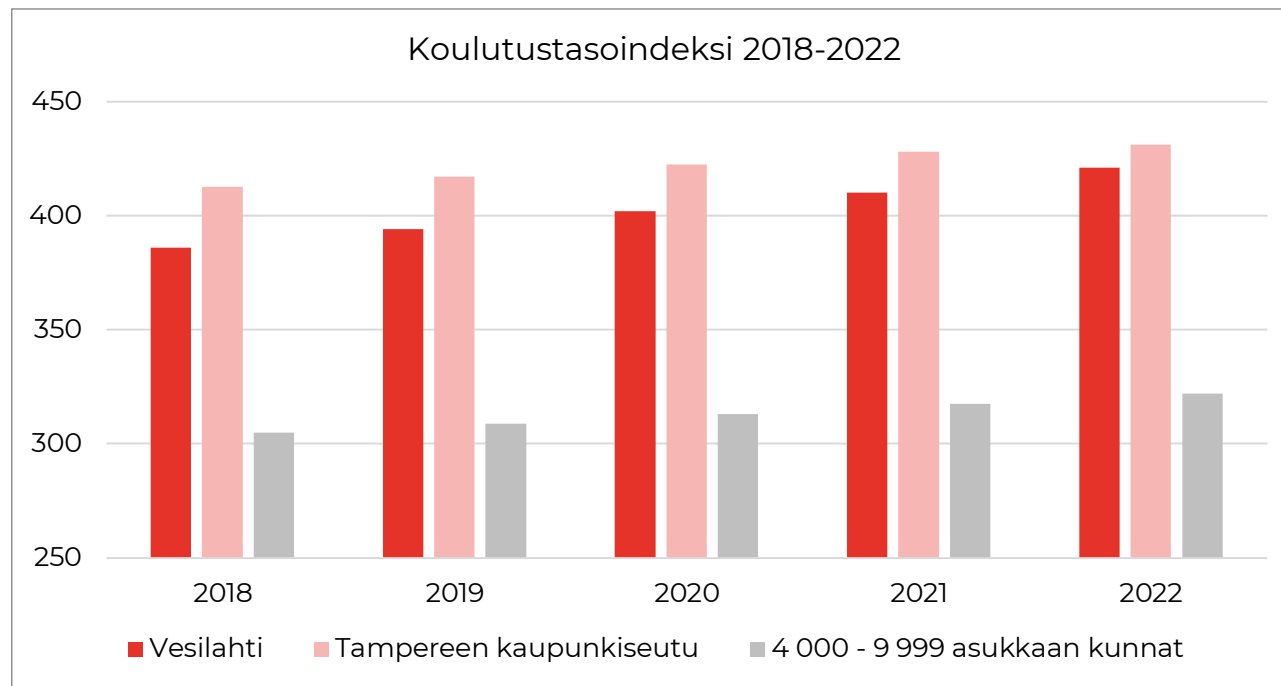
Vesilahden koulutustasoindeksi oli kaikista korkein verrokkiryhmässä ja kasvoi suhteellisesti tarkasteltuna eniten vuosina 2018-2022.

KOKO MAASSA KOULUTUSTASOINDEKSI OLI 391 VUONNA 2022. Manner-Suomessa indeksi oli vahvin Kauniaisissa (604) ja Espoossa (489) sekä heikoin Kivijärvellä (244).

vesilahti

Lähde: Tilastokeskus, StatFin; väestön koulutus rakenne

Verrokkiryhmä	Koulutustaso-indeksi 2018	Koulutustaso-indeksi 2022 ↑	Muutos% 2018-2022	Sijoitus Manner-Suomessa /293
Vesilahti	386	421	+9,1 %	17
Taipalsaari	383	407	+6,1 %	26
Siuntio	389	403	+3,7 %	30
Liperi	353	372	+5,4 %	52
Nousiainen	344	364	+5,7 %	60

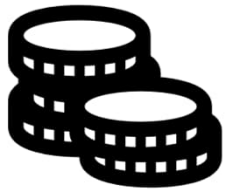

TULONSAAJIEN MEDIAANITULOT

Vesilahden tulonsaajien mediaanitulot olivat 30 031 euroa vuonna 2021. Vesilahden tulonsaajien mediaanitulot olivat suuremmat kuin saman-kokoisten kuntien keskimääräinen arvo.

VESILAHDEN TULONSAAJIEN MEDIAANITULOT olivat Tampereen kaupunkiseudun ja koko maan arvoja suuremmat vuonna 2021. Vesilahden tulonsaajien mediaanitulot olivat kolmanneksi korkeimmat verrokkiryhmässä ja vahvistuivat kaikista eniten vuosina 2017-2021.

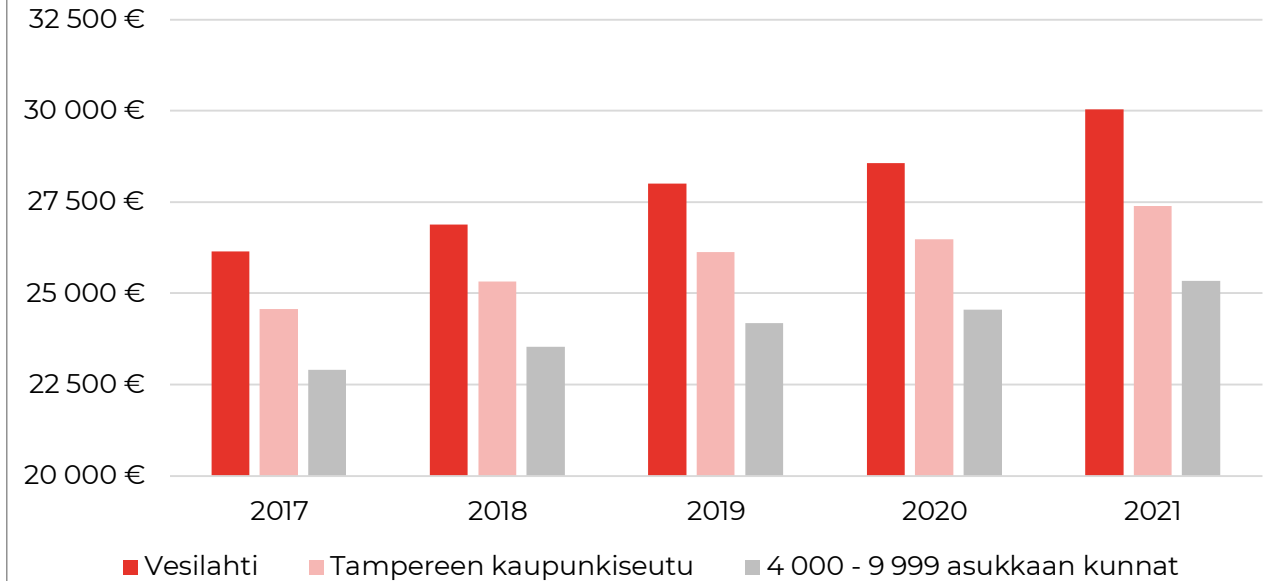

KOKO MAASSA TULONSAAJIEN MEDIAANITULOT OLIVAT 26 637 EUROA VUONNA 2021. Manner-Suomessa tulonsaajien mediaanitulot olivat suurimmat Kauniaisissa (41 498 €) ja Espoossa (34 157 €) sekä alhaisimmat Rautavaarassa (18 677 €).

vesilahti

Lähde: Tilastokeskus, Kaupunki- ja seutuindikaattorit; tulot ja huoltosuhteet

Tulonsaajien mediaanitulot 2017-2021

Verrokkiryhmä	Tulonsaajien mediaanitulot 2017	Tulonsaajien mediaanitulot 2021 ↑	Muutos% 2017-2021	Sijoitus Manner-Suomessa /293
Siuntio	30 158 €	32 821 €	+8,8 %	8
Nousiainen	27 492 €	30 214 €	+9,9 %	28
Vesilahti	26 154 €	30 031 €	+14,8 %	32
Taipalsaari	26 601 €	28 217 €	+6,1 %	50
Liperi	23 922 €	26 251 €	+9,7 %	109

Hyvinvointi-indeksi Vesilahti 2020

Hyvinvointi-indeksi koostuu kolmesta muuttujasta:

- Työttömien osuudesta
- Korkeakoulutettujen osuudesta
- Mediaanitulosta

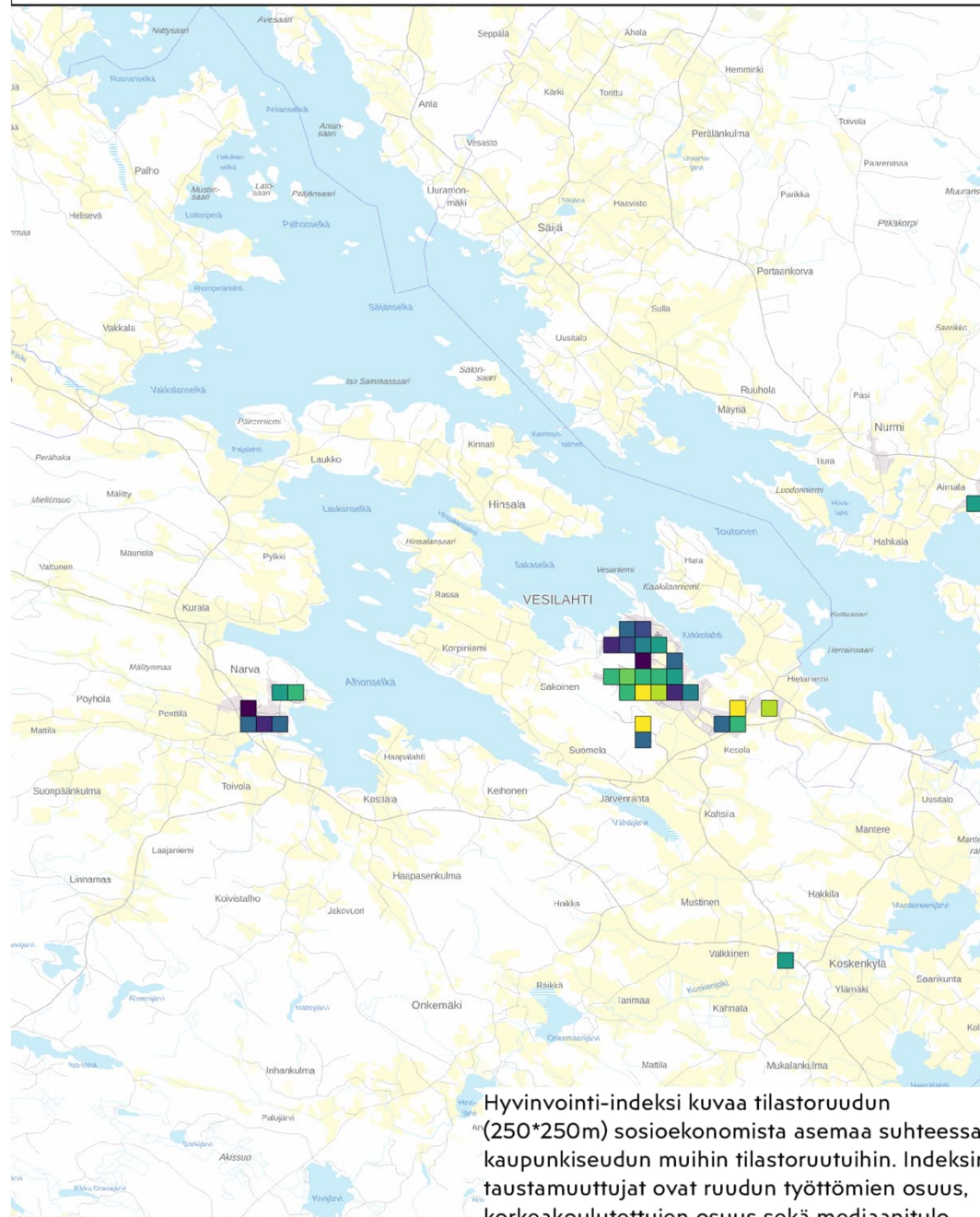
Indeksi muodostetaan 250*250 metrin tilastoruuduille.

Ruutukohtaisia indeksilukuja tarkastellaan desiileittäin. Ensimmäisessä desiilissä ovat alimpia arvoja saavat ruudut, kymmenennessä desiilissä ylimpiä arvoja saavat ruudut.

Vesilahden tilastoruutujen asukasmäärällä painotettu desiilien keskiarvo vuoden 2020 aineistossa oli 5,6. Koko seudun vastaava luku oli 4,7.

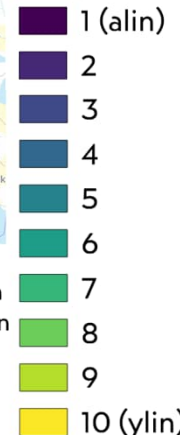
vesilahti

Tampereen kaupunkiseudun hyvinvointi-indeksi 2020

1.1.2024	Asukasluku	Keski-ikä
Kirkonkylä	2078	40,0
Riehu	40	55,3
Onkemäki	275	43,7
Vakkala	67	53,4
Rämsöö	214	49,5
Narva	872	44,3
Koskenkylä	672	43,1
Krääkkiö	183	55,5

Tampereen kaupunkiseudun hyvinvointi-indeksi 2020 (indeksin desiilit)

Hyvinvointi-indeksi kuvaa tilastoruudun (250*250m) sosioekonomista asemaa suhteessa kaupunkiseudun muihin tilastoruutuihin. Indeksien taustamuuttujat ovat ruudun työttömien osuus, korkeakoulutettujen osuus sekä mediaanitulo.

Lähtötiedot: Tilastokeskus ja SYKE, 2022
Taustakartta: MML, 2022

Hyvinvoinnin rakenteelliset edellytykset - keskeiset indikaattorit

			2018	2020	2021	2022	2023
Vesilahti	HYTE-kerroin, 0-100 (kts. tarkemmin esityksen dia 7)	yhteensä	67	67	67	67	79
Vesilahti	Seudullisen hyvinvointiindeksin desilien keskiarvo	yhteensä		5,6			
Vesilahti	Koen, että minulla on riittävä mahdollisuus vaikuttaa kunnassa tapahtuviin asioihin, keskiarvo asteikolla 1-5 (kuntalaiskysely)	yhteensä			2,7	2,7	2,8

Johtopäätökset

- Vesilahtelaisten koulutus- ja elintaso ovat verrattain korkeat ja työllisyystilanne hyvä.
- Vesilahden kunnan hyte-kerroin on kohonnut erityisesti prosessi-indikaattorien nousun myötä.
- Kuntalaisten osallisuutta palveluiden suunnittelussa ja kehittämisessä tulee edistää.
- Kunnan sisällä on havaittavissa viitteitä eriytymisestä.

Hyvinvoinnin rakenteelliset edellytykset

- Tavoitteet

- Varmistetaan, että hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen hallinnolliset rakenteet säilyvät hyte-kertoimen määrittämällä tasolla.
- Vuorovaikutusta kuntalaisten kanssa edistetään siten, että osallisuus on jatkuvaa ja proaktiivista.
- Vahvistetaan kunnan elinvoimaa sekä huolehditaan kuntalaisten yhdenvertaisuudesta ja hyvinvointipalveluiden saavutettavuudesta.

Hyvinvoinnin rakenteelliset edellytykset

- Asetetut toimenpiteet 2023
 - Tarkastuslautakunnan arviointikertomukseen sisällytetään kunnan hyvinvointi- ja terveystavoitteiden seuranta ja arviointi
 - Kuntalaisten elintavoissa sekä lasten ja nuorten liikkumisessa tapahtuneista muutoksista raportoidaan valtuustolle vuosittain hyvinvointikertomuksen vuosiraportissa
 - Ennakkovaikutusten arviointia tehdään systemaattisesti ja siihen liittyvää osaamista kehitetään
 - Liikunnasta vastaava viranhaltija osallistuu päätösten ennakkovaikutusten arviointiin
 - Osallisuutta edistetään palautteen keruutapojen ja järjestöyhteistyön menetelmien avulla
- Toteutuneet toimenpiteet 2023
 - Tarkastuslautakunnan arviointikertomukseen sisällytettiin kunnan hyvinvointi- ja terveystavoitteiden seuranta ja arviointi
 - Kuntalaisten elintavoissa sekä lasten ja nuorten liikkumisessa tapahtuneista muutoksista on raportoidaan valtuustolle
 - Ennakkovaikutusten systemaattista arviointia ja siihen liittyvää osaamista on kehitetty, mutta työtä on jatkettava.
 - Kuntalaisten osallisuutta on parannettu mm. toteuttamalla lapsiystävällinen kunta – toimintamallia, vaikuttajatoimielinten toimintaa kehittämällä, viestinnällä, kyselyillä, työpajoilla, tilaisuuksilla ja seurafoorumeilla, mutta systemaattisuutta ja menetelmiä tulee kehittää.

Hyvinvoinnin rakenteelliset edellytykset

- Toimenpiteet 2024
 - Ennakkovaikutusten systemaattista arviointia ja siihen liittyvää osaamista kehitetään edelleen
 - Edistetään kuntalaisten ja vaikuttajatoimielinten osallisuutta palveluiden kehittämiseksi

Terveys, elintavat ja harrastaminen

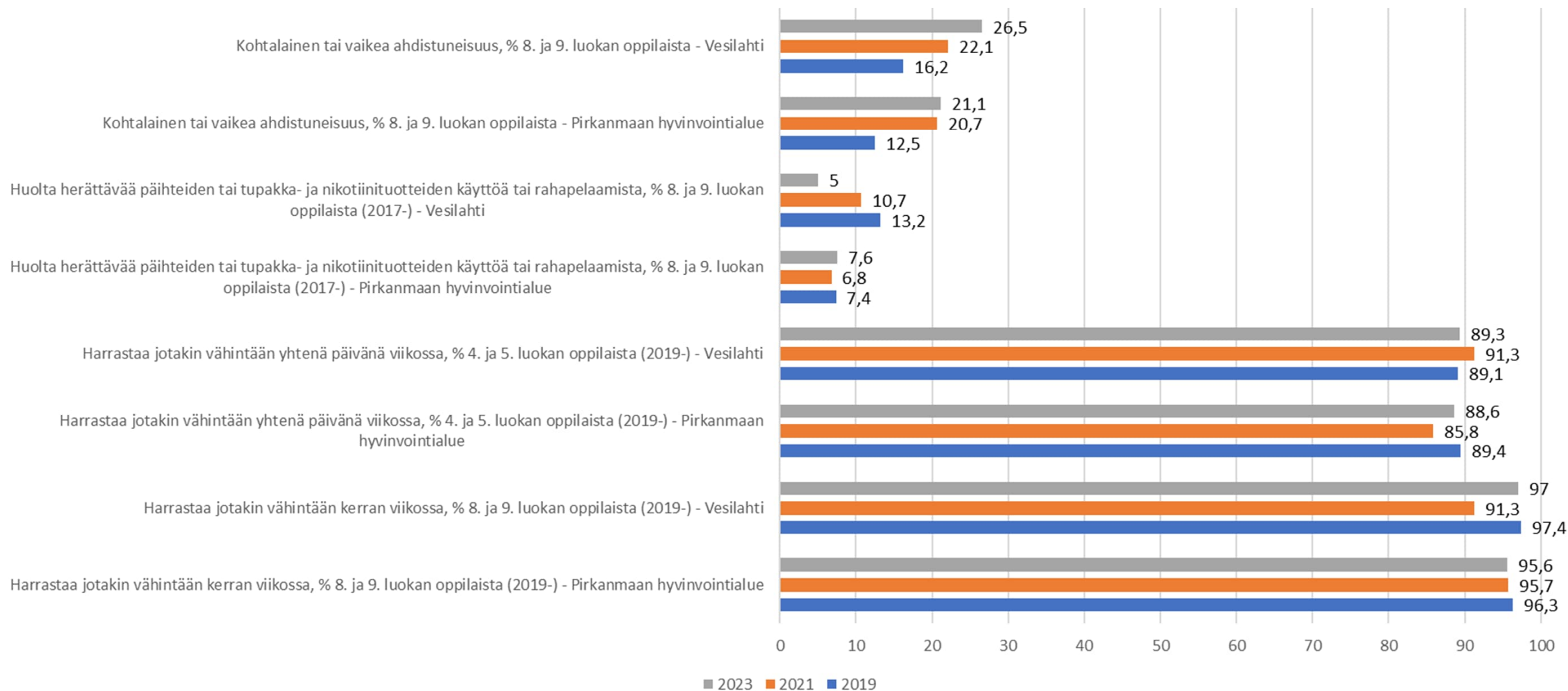
Terveys, elintavat ja harrastaminen

- Mitä tarkoittaa?
 - Terveydellä ja erityisesti hyvinvointia edistävillä elintavoilla sekä mielekkäällä henkilökohtaisella toiminnalla (työ, harrastukset) on suuri vaikutus yksilön hyvinvointiin
- Mistä koostuu?
 - Terveystekijät (fyysinen, psyykinen, sosiaalinen), elintavat (uni, ravitsemus, liikunta) sekä henkilökohtainen toiminta (merkityksellinen työ ja/tai harrastukset)

Terveys, elintavat ja harrastaminen

- Mitkä asiat vaikuttavat?
 - Terveys on hyvinvoinnin keskeisimpiä osatekijöitä. Vaikka se ei sinänsä vielä mahdollista hyvinvointia, sen puute voi helposti mitätöidä muilla elämän alueilla saavutetun hyvinvoinnin. Esimerkiksi vakava sairaus voi tehdä taloudellisen vaurauden tuoman hyvinvoinnin merkityksettömäksi.
 - Ihmisen elintavat vaikuttavat sairastuvuuteen ja kuolleisuuteen. Elintavoilla eli terveyskäyttäytymisellä tarkoitetaan yleensä liikuntaa, ruokatottumuksia ja päihteiden käyttöä. Riittävä uni, liikunta ja terveelliset ruokatottumukset suojaavat keskeisiltä suomalaisilta kansantaudeilta.
 - Ihmisen hyvinvointiin kuuluu myös mielekäs ajankäyttö. Ajankäytön päälohkot ovat nukkuminen, työaika ja vapaa-aika. Mielekäs tekeminen niin vapaa-ajalla kuin koulussa/työssä on merkittävä hyvinvointitekijä (mm. onnistumisen kokemukset, pätevyyden kokemukset, ryhmään kuuluminen, tukevat ihmissuhteet, merkityksellisyyden kokemukset) niin lapsilla kuin aikuisilla

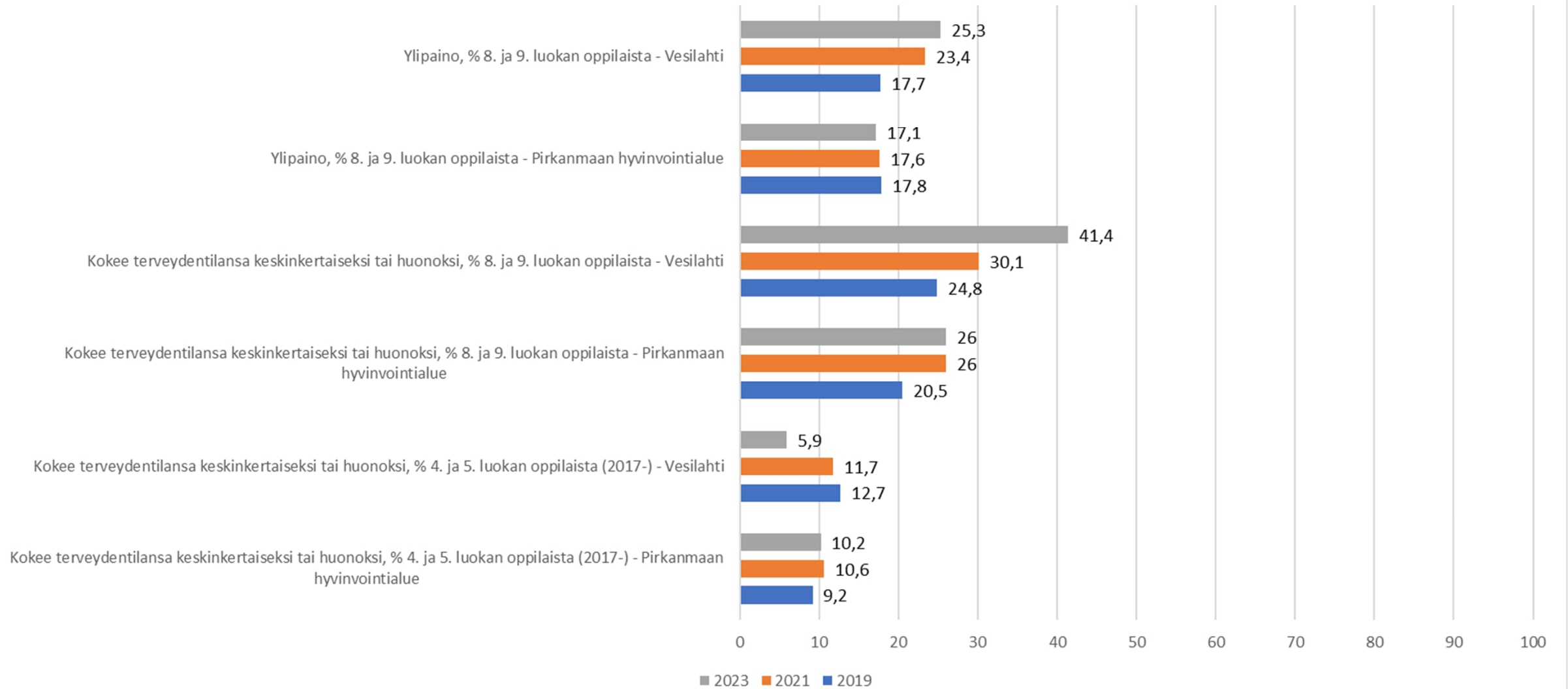
Terveys, elintavat ja harrastaminen - keskeiset indikaattorit

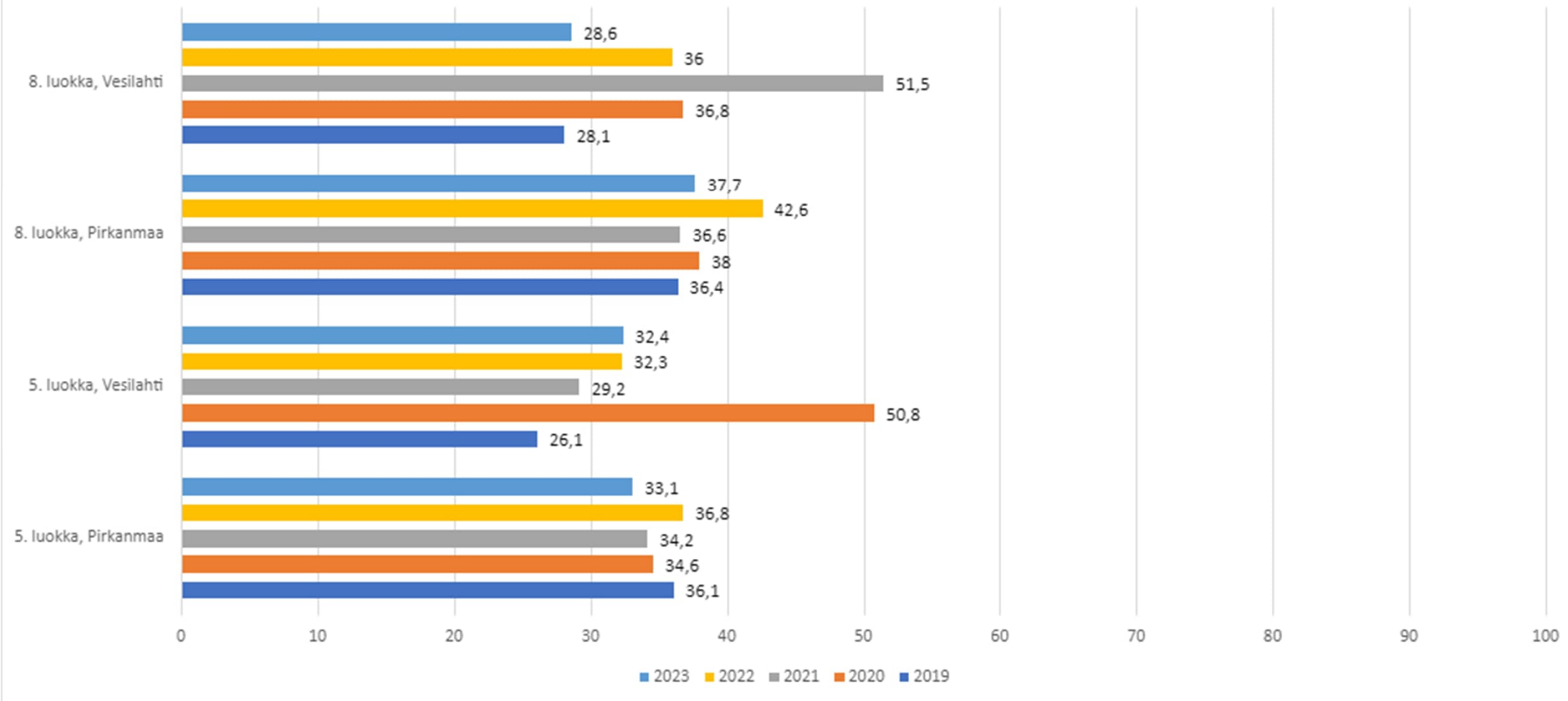
Kuntalaiskyselyn tulos, keskiarvo asteikolla 1-5

- Löydän helposti tekemistä vapaa-ajalla
 - 2022: 3,6
 - 2023: 3,6

Terveys, elintavat ja harrastaminen - keskeiset indikaattorit

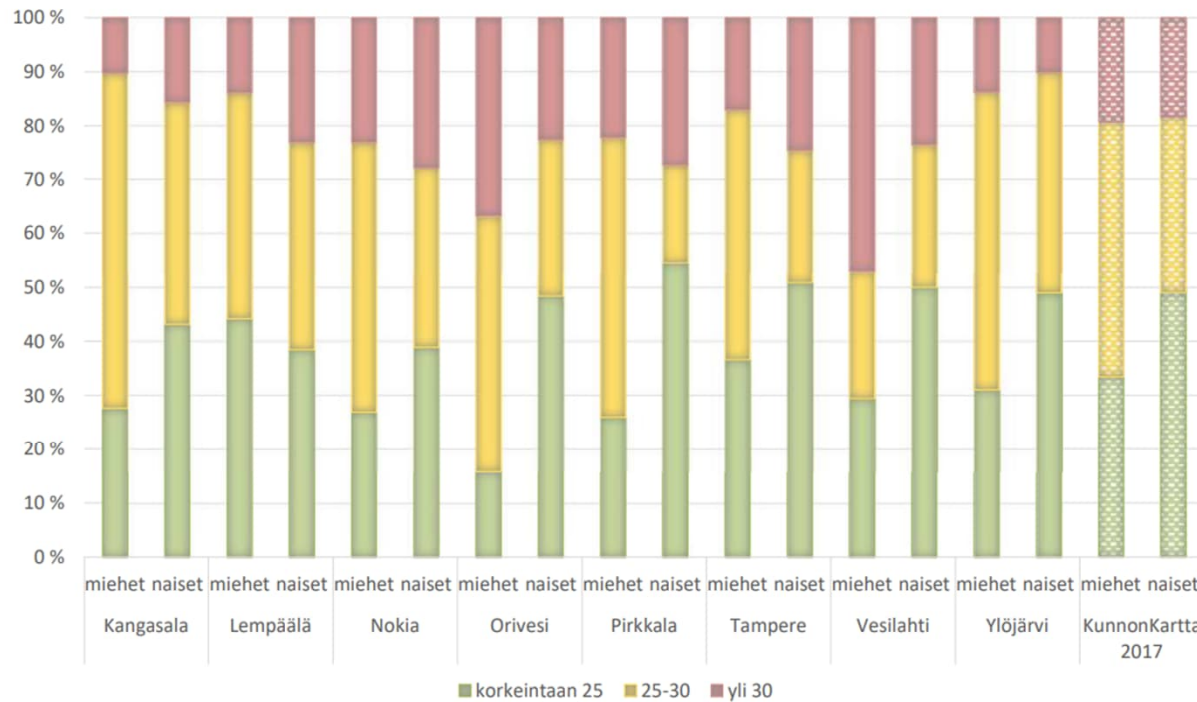

Lasten ja nuorten fyysinen toimintakyky (MOVE!mittaus), % oppilaista, joilla heikko fyysinen toimintakyky

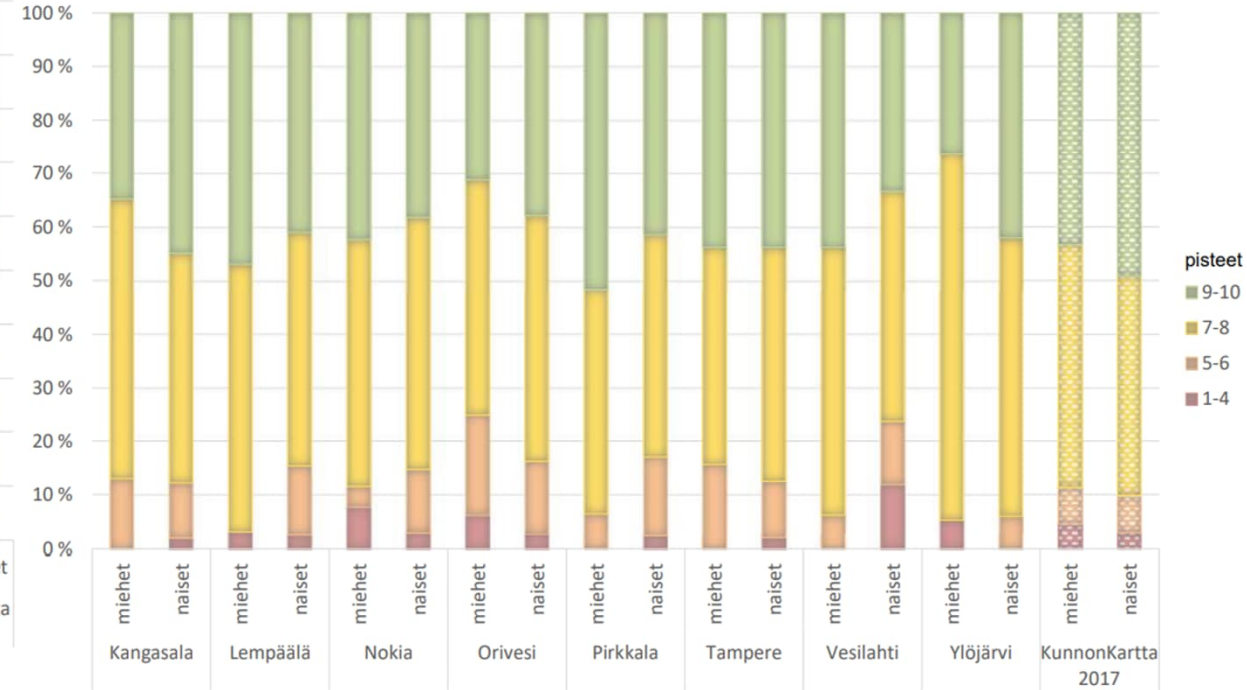

Työikäisten painoindeksi ja koettu työkyky sukupuolittain

Kehon painoindeksi kolmessa luokassa sukupuolittain

Vastaajien koettu työkyky luokiteltuna asteikolla 0-10, sukupuolittain

Johtopäätökset

- Vesilahden kunnassa on tarvetta elintapaohjaukselle seuraavilla osa-alueilla
 - Ravitseminen
 - Liikunta
 - Päihteet
 - Harrastaminen
- Tulee toteuttaa suunnitelmallisesti ehkäisevää päihdetyötä
 - Päihteidenkäyttö on kokonaisuudessaan vähentynyt, mutta sähkösavukkeiden ja nikotiinituotteiden käyttö on kasvussa
- Nuorten mielenterveyttä tulee edistää
 - Etenkin iso osa tytöistä kokee ahdistusta sekä arvioi terveydentilansa heikoksi
- Kulttuurihyvinvoinnin suunnitelmallisuuteen tulee kiinnittää huomiota

Terveys, elintavat ja harrastaminen

- Tavoitteet
 - Kunta edistää kuntalaisten mahdollisuuksia terveellisiin ja turvallisiin elintapoihin – elintapaohjausta kehitetään yhteistyössä hyvinvointialueen ja naapurikuntien kanssa.
 - Kunta edistää mahdollisuuksia mielekkääseen vapaa-ajan tekemiseen kuntalaisten hyvinvoinnin edistämiseksi.
 - Kunnan peruspalvelut tukevat mielenterveyden rakentumista arjessa.

Terveys, elintavat ja harrastaminen

- Asetetut toimenpiteet vuodelle 2023

- Rakennetaan elintapaneuvontaa ja palvelupolkuja yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa
- Käynnistetään kulttuurikaveritoiminta ja liitetään toiminta osaksi elintapaneuvontaa
- Päihteiden käyttöön ja mielenterveyden haasteisiin tartutaan yhteistyössä monialaisen asiantuntijaryhmän kanssa
- Perustetaan kohdennettuja liikuntaryhmiä ja ystäväryhmiä seuratoiminnan ulkopuolella oleville lapsille ja nuorille
- Tavoitetaan henkilökohtaisella tasolla jokainen ilman harrastusta oleva perusopetusikäinen

- Toteutuneet toimenpiteet 2023

- Elintapaneuvontaa on toteutettu säännöllisesti kuntalaisille; hyvinvointialueella on kehitteillä alueellisia palvelupolkuja ja erilaisia yhteistyömuotoja.
- Kunnan nettisivuilla on julkaistu elintapaohjauksen palvelutarjotin sekä ikääntyneiden hyvinvointitarjotin.
- Kunta ollut mukana Kulttuurihyvinvoinnin palveluohjaus Pirkanmaalla – hankkeessa. Sen myötä kunnan elintapaohjauksen palvelutarjottimeen on linkitetty kulttuurihyvinvoinnin palvelutarjotin.
- Kuntaan on perustettu ehkäisevän päihdetyön ja mielenterveystyön moniammatillinen työryhmä; on toteutettu mm. kokemusasiantuntijavierailuja nuorisotilalla sekä EPT-teemaisia vanhempainiltoja; perusopetukseen on juurrutettu useita erilaisia mielenterveyttä edistäviä työskentelytapoja; nuorten iltoja on alettu järjestää Kirkonkylän lisäksi Narvan ja Ylämäen kouluilla ja toimintaa on suunnattu myös alakouluikäisille; sekä yläkoululaisille tytöille että pojille on toiminnassa oma ryhmä, jossa tuetaan monin keinoin mielen hyvinvointia.
- Etsivä harrastustoiminta on käynnistetty kunnassa.

Terveys, elintavat ja harrastaminen

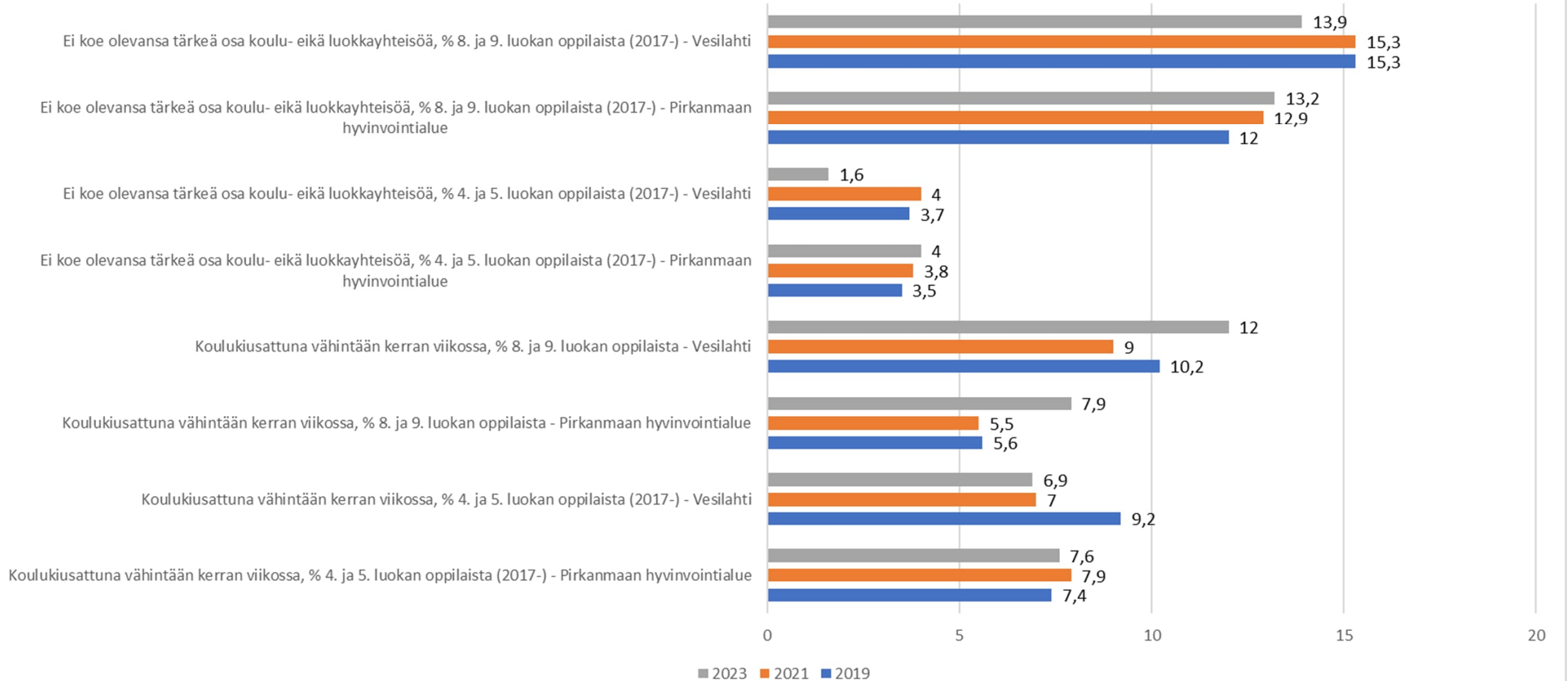
- Toimenpiteet 2024
 - Elintapaneuvontaa kehitetään edelleen paikallisella ja alueellisella tasolla
 - Tuetaan lapsia, nuoria ja perheitä tekemään terveyttä edistäviä valintoja
 - Nuorten mielenterveyden edistämiseen sekä ehkäisevän päihdetyön toteuttamiseen tartutaan moniammatillisesti ja yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa, tyttöjen ja poikien osittain eroavat haasteet huomioiden
 - Edistetään liikunnan harrastamista ja arkiliikuntaa kaikissa ikäryhmissä
 - Edistetään kuntalaisten kulttuurihyvinvointia ja pyritään madaltamaan kynnystä hyödyntää kulttuuripalveluita esim. käyttöönottamalla Kaiku-kortti.

Turvallinen ympäristö - sosiaaliset suhteet, viihtyisyys ja turvallisuus

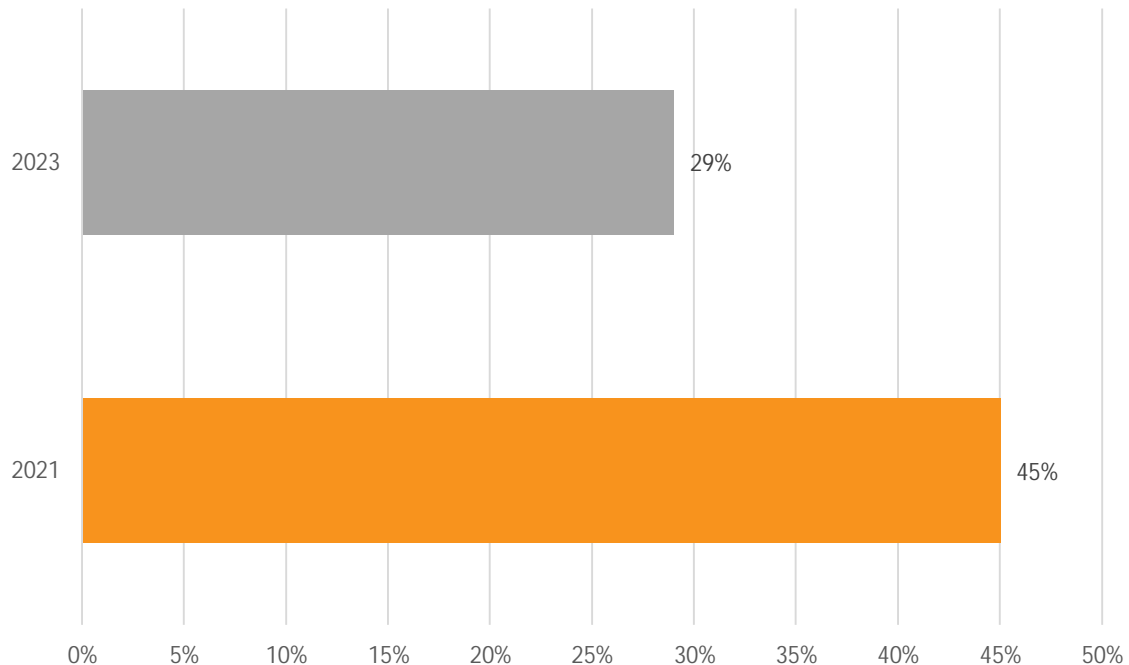
Turvallinen ympäristö - sosiaaliset suhteet, viihtyisä ympäristö ja turvallisuus

- Mitä tarkoittaa?
 - Ympäristön tilalla, virikkeellisyydellä ja viihtyisyydellä on merkittävä vaikutus terveyteen ja hyvinvointiin
 - Sosiaaliset suhteet ja vuorovaikutus lähiyhteisöissä ovat tärkeitä hyvinvointitekijöitä
 - Koettu turvallisuus on hyvinvoinnin edellytys
- Mistä koostuu?
 - Sosiaaliset suhteet (kaverit, perheen sisäiset suhteet, tukiverkostot), ympäristön viihtyisyys ja kestävät toimintamallit sekä turvallisuus niin rakenteellisena, sosiaalisena kuin taloudellisenakin ulottuvuutena
- Mitkä asiat vaikuttavat?
 - Vahvat ja tukevat sosiaaliset suhteet sekä tukiverkostot ovat merkittävä hyvinvointia lisääviä tekijöitä.
 - Myös ympäristön hyvinvointiin ja viihtyisyyteen vaikuttavat tekijät ja koettu turvallisuus niin kotona, töissä, koulussa, liikenteessä ja vapaa-ajalla edistävät hyvinvointia

Turvallinen ympäristö - keskeiset indikaattorit

Perheellä ei riittävästi tukiverkostoja (esim. avuksi lasten kuljettamiseen tai lyhytaikaiseen hoitoon) Vesilahdessa, % vastaajista (vanhempainiltakysely)

Kuntalaiskyselyn tuloksia, keskiarvo asteikolla 1-5

- Koen Vesilahden turvalliseksi
 - 2022: 4,4
 - 2023: 4,3
- Koen Vesilahden ympäristön viihtyisäksi
 - 2022: 4
 - 2023: 4

Johtopäätökset ympäristön turvallisuuden nykyt ilasta

- Sosiaalisten suhteiden muodostumiseen ja ryhmädynamiikkaan tulee kiinnittää huomiota kaikissa sivistyspalveluissa
 - Lasten ja nuorten, jotka eivät koe olevansa tärkeä osa koulu- tai luokkayhteisöä, määrä keskimääräistä korkeampi etenkin tyttöjen osalta
- Sosiaalisten verkostojen puute on ollut lapsiperheiden keskuudessa yleistä, mutta muutosta parempaan on tapahtunut – myös jatkossa on kuitenkin tärkeää tukea kuntalaisten sosiaalisten suhteiden muotoutumista
- Ympäristö koetaan pääosin viihtyisäksi
- Turvallisuus
 - Koulukiusaamisessa vaihtelua vuosittain, mutta erityisesti yläkouluikäisillä se on selvästi koko maata korkeammalla
 - Myös alakouluissa tapahtuvaan kiusaamiseen on kiinnitettävä huomiota etenkin tyttöjen osalta
 - Etenkin tytöt kokevat häiritsevää seksuaalista ehdottelua tai ahdistelua
 - Lapsiystävällinen kunta –hankkeen alkukartoituksen sekä syksyllä 2022 ja 2023 tehtyjen vanhempainiltakyselyjen perusteella kevyen liikenteenväylien vähäisyys sekä kunnossapito heikentävät kuntalaisten turvallisen liikkumisen tunnetta

Turvallinen ympäristö

Tavoitteet

- Kunta tukee sosiaalisten suhteiden syntymistä, verkostoitumista ja yhteisöllisyyden kehittymistä luomalla mahdollisuuksia kohtaamisiin
- Lisätään turvallisuutta kouluyhteisöissä kiusaamisen ja häirinnän ehkäisemiseksi
- Lisätään ympäristön viihtyisyyttä sekä arki- ja lähiliikunnan mahdollisuuksia

Turvallinen ympäristö

- Asetetut toimenpiteet vuodelle 2023

- Tuetaan sosiaalisten suhteiden ja verkostojen syntymistä tarjoamalla mm. avointa varhaiskasvatusta, perheliikuntaryhmiä ja harrastusmahdollisuuksia sekä mahdollistamalla kohtaamisia muilla toimintamalleilla
- Kouluyhteisöissä panostetaan yhteisöllisiin toimiin, ryhmäyttämiseen ja tunnetaitojen kehittämiseen
- Häiritsevä seksuaalinen ehdottelu toteutuu suurelta osin verkossa, joten mediakasvatukseen ja turvataitoihin kiinnitetään huomiota
- Huostaanottojen pitkään jatkuneen suhteellisen korkean määrän taustatekijöitä selvitetään yhteistyössä lastensuojelun kanssa
- Luodaan suunnitelma arki- ja lähiliikunnan edistämiseksi sekä ympäristön viihtyisyyden lisäämiseksi

- Toteutuneet toimenpiteet 2023

- Avoin varhaiskasvatus ja perheliikuntaryhmät sekä Harrastamisen Suomen malli toimivat kunnassa.
- Perusopetuksessa tunnetaidot ovat säännöllinen osa opetusta ja käytössä ovat mm. Suomen Mielenterveys ry:n Hyvää mieltä yhdessä ja Hyvän mielen koulu –toimintamallit; yhtenäiskoululla on työskennellyt kouluvalmentaja.
- Yhteistyötä kunnan nuorisovaltuuston kanssa on lisätty nuorten viihtyisyyden ja hyvinvoinnin lisäämiseksi: nuorisovaltuustoa on mm. tuettu nuorten osallisuus- ja vaikuttamistapahtuman järjestämisessä.
- Koulujen henkilökuntaa on osallistunut Turvataidot ja some – koulutukseen, josta on koostettu oppituntipaketti opettajien käyttöön; yläkoululaisia infotaan säännöllisesti somessa tapahtuvan seksuaalisen häirinnän tunnistamisesta ja toimintaohjeista sitä kohdatessa; nuorisopalveluissa nuorten kanssa käydään läpi esiin nousseita häirintätilanteita ja tarvittaessa tehdään yhteistyötä huoltajien ja koulun kanssa.
- Kevyen liikenteen väylää sekä saattoliikennettä kehitetään ja kunta on toteuttanut liikkumiskyselyn.

Turvallinen ympäristö

- Toimenpiteet 2024
 - Tuetaan edelleen sosiaalisten verkostojen ja kohtaamisten syntymistä kehittämällä vapaa-ajan palveluita ja kohtaamispaikkoja.
 - Suunnitellaan ja toteutetaan nuorten yhteisöllisyyttä ja viihtyisyyttä tukevia toimenpiteitä yhdessä nuorten kanssa: osallistetaan aktiivisesti nuoria ja tehdään yhteistyötä nuorisovaltuuston kanssa.
 - Kehitetään edelleen monipuolisten yhteisöllisten toimien toteuttamista sekä ryhmäyttämisen ja tunnetaitojen tukemista.
 - Tuetaan koulujen ja nuorisopalveluiden henkilökuntaa sekä vanhempia puuttumaan somessa tapahtuvaan kiusaamiseen ja häirintään sekä kehitetään toimintamalleja moniammatillisesti. Selvitetään mahdollisuuksia ottaa käyttöön sähköisiä kanavia kiusaamiseen ja häirintään puuttumiseksi.
 - Tehdään yhteistyötä hyvinvointialueen sekä paikallisten järjestöjen, yhdistysten ja vapaan sivistystyön kanssa arki- ja lähiliikunnan mahdollisuuksien kehittämiseksi.

